

TWAALF
MAANDEN
IN DE TUIN

IAN SPENCE

TERRA

Oorspronkelijke titel: *Gardening Month by Month*

Oorspronkelijke uitgever: Dorling Kindersley Limited
© 2007 Dorling Kindersley, Londen

Nederlandstalige uitgave:

© 2014

Uitgeverij Terra

Terra maakt deel uit van Uitgeverij TerraLannoo bv

Postbus 97

3990 DB Houten, Nederland

info@terralannoo.nl

www.terralannoo.nl

Eerste druk, 2015

Vertaling: Hanneke van Dijk, Astrid de Vreede/Vitataal

Productie herdruk: Vitataal, Feerwerd

Omslagontwerp: BVDT, bureau van den tooren, Amsterdam

Opmaak: Elixz Desk Top Publishing, Groningen

Gedrukt en gebonden in Singapore

ISBN 978-90-8989-638-4

NUR 424

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUD

voorwoord	6	september	378
		wat te doen	382
januari	8	bijzondere planten	410
wat te doen	12		
bijzondere planten	40		
februari	50	oktober	420
wat te doen	54	wat te doen	424
bijzondere planten	76	bijzondere planten	450
maart	84	november	462
wat te doen	88	wat te doen	466
bijzondere planten	114	bijzondere planten	484
april	128	december	490
wat te doen	132	wat te doen	494
bijzondere planten	168	bijzondere planten	508
mei	186	jaaroverzicht	514
wat te doen	190	register	540
bijzondere planten	220	dankbetuigingen	560
juni	238		
wat te doen	242		
bijzondere planten	266		
juli	286		
wat te doen	290		
bijzondere planten	316		
augustus	336		
wat te doen	340		
bijzondere planten	358		

SYMBOLLEN

- RHS Award of Garden Merit
- Hoogte van de plant
- Breedte van de plant

Tuiniers zijn van nature optimisten die altijd weer bezig zijn met plannen voor het volgende jaar, om de tuin nog mooier te maken. Om dit te bereiken moet een tuinier vooruitdenken. Dit boek is een leidraad van wat er moet gebeuren en wanneer. Gebruik het als een checklist waarin u snel op kunt zoeken wanneer wat gedaan moet worden.

Elke maand staan de werkzaamheden die uitgevoerd moeten worden in een lijstje bij elkaar. Deze lijstjes maken het gemakkelijker om uw tijd in te delen en te overzien welke klussen voorrang moeten krijgen. Houd ook de weersomstandigheden in de gaten, want zij spelen een grote rol bij het verrichten van werkzaamheden in de tuin. Als er in april nog sneeuw ligt dan kan er buiten niet worden gezaaid!

Tuinieren kan uitgroeien tot een passie die een leven lang duurt en deze gids voor het tuinieren zal u hopelijk stimuleren net zo'n liefhebber te worden als ik ben. Veel plezier in de tuin!

IAN SPENCE

WEERBERICHT

In januari ziet de tuin er op het eerste gezicht misschien doods uit, maar schijn bedriegt. Altijd groene planten zorgen in het tuinlandschap voor geruststellende silhouetten. Een sneeuwdek ziet er eigenlijk heel betoverend uit en zolang het geen erg zware of natte sneeuw is isoleert sneeuw de grond eronder zelfs.

WINTERKOU

De temperatuur in de winter wordt voornamelijk bepaald door de temperatuur van het zeewater, waarbij januari en februari de koudste maanden zijn. De koudste momenten ontstaan op windstille, heldere nachten met sneeuw op de grond. De lucht is het koudst in laaggelegen gebieden. De gemiddelde dagtemperatuur in januari bedraagt 3-6 °C en er zijn in de regel dertien vorstdagen (minimumtemperatuur lager dan 0 °C).

WINDERIG WEER

Dit is een maand met stormachtig

weer als gevolg van depressies die worden aangevoerd vanaf de Noordzee. In de kustgebieden is de wind doorgaans sterker dan in het binnenland.

ZONNESCHIJN

De dagen zijn nog kort en wanneer depressies het land teisteren, is er weinig ruimte voor zon. Bij rustig, helder winterweer kan de zon echter uitbundig schijnen. Gemiddeld schijnt de zon deze maand 62 uur.

HIER EN DAAR REGEN

De hoeveelheid regen in januari

verschilt nogal van jaar tot jaar. Gemiddeld valt er 73 mm neerslag. In een koude periode kan deze neerslag in de vorm van sneeuw vallen.

Enkele volkswijsheden/weerspreuken met betrekking tot deze wintermaand:

‘Heeft januari koude en droge dagen, dan zal in februari de sneeuw u plagen.’

‘Valt op 1 januari sneeuw, die in negen dagen niet verdwijnt, dan ligt hij negen weken naar het schijnt.’

Maar laat u daardoor niet ontmoedigen, want er is er ook een die zegt: ‘Geef januari een sneeuwtapijt, dan zijn we gauw de winter kwijt.’

IN DE TUIN

BESTEL ZADEN

Er is een overweldigend groot assortiment zaden en jonge planten verkrijgbaar bij alle zaadhandelaren. Zelfs voor vakmensen kan de keuze moeilijk zijn. Maar het is leuk om door de catalogi te

bladeren en plannen te maken voor het nieuwe seizoen. Als u zich tot oudere, beproefde planten beperkt, zit u altijd goed, maar het kan erg leuk zijn om enkele van de noviteiten van dat jaar te proberen.

Bewaar de zaden na aankomst op een koele plaats. Ideaal is een plastic bak met een afsluitbare deksel die u onder in de koelkast zet.

LEER UW GROND BETER KENNEN

Het kan ontmoedigend zijn om te zien hoe planten, vooral dure, wegwijnen omdat de grond in uw tuin ongeschikt is. Als u niet zeker weet welke planten en

Snelgroeïende eenjarigen zoals deze kleurige Oost-Indische kers zorgen in een paar weken na het zaaien voor veel bloemen.

zaden u moet kiezen, dan is het testen van de grond op soort en pH-waarde (zuurgraad) altijd verstandig. Neem wat grond in uw hand en voel de structuur: bevat het een hoog percentage klei, waardoor het zwaar en nat aanvoelt, of zand waardoor het droog en licht is, of iets daar tussenin. De perfecte balans noemt men leem.

De pH-waarde van de grond kan getest worden met behulp van bij tuincentra verkrijgbare setjes. Ook de goedkopere sets voldoen in de meeste gevallen uitstekend.

Wanneer u meer over uw grond weet, kunt u ook planten kiezen die er goed bij passen. Dit kan door voor aanschaf de etiketten te bestuderen, of door thuis eerst in de boeken te duiken.

Door regelmatig organisch materiaal aan de grond toe te voegen – bijvoorbeeld compost of goed verteerde stalmest of een laag bladaarde – kan slechte grond sterk worden verbeterd. Hierdoor wordt voorkomen dat planten in zware klei staan te verdrinken of

Klei plakt aan elkaar.

Zand voelt droog en korrelig aan.

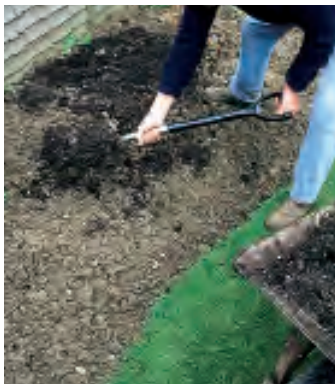
in zandgrond verdrogen. Het is echter beter en gemakkelijker om niet te proberen de pH van de grond te veranderen, maar om planten te kiezen die erbij passen. Andere planten kunt u altijd nog in bakken planten met daarin de door hen gewenste grondsoort.

VERWIJDER ONKRUIDZAAILINGEN

Neem tijdens wandelingetjes door de tuin een schrepeltje mee om onkruidzaailingen te verwijderen voor ze te groot worden. Dit bespaart u ongelooflijk veel tijd en moeite in het voorjaar. Eenjarige onkruiden mag u op de composthoop gooien. Vaste onkruiden moet u met zo veel mogelijk wortel opgraven en in de gft-bak deponeren. In de grond achtergebleven, of op de composthoop gegooide stukjes wortel gaan vaak weer groeien, waardoor het probleem verergert.

VERSPREID ORGANISCH MATERIAAL

Er is buiten weinig te doen als de grond keihard is, maar het is een uitstekende gelegenheid om goed verteerde stalmest of compost te verspreiden. U kunt gerust over de bevroren grond lopen en ook de kruiwagen zal er moeiteloos overheen rijden zonder vuil te worden. Rijd echter niet met de

Verspreid mest over de grond. Weer en regenwormen doen de rest.

kruiwagen over het gazon. Als u dat niet kunt vermijden, leg dan eerst planken neer.

Verspreid de mest gelijkmatig over het grondoppervlak en de grond zal spoedig ontdooien wanneer het weer verbetert. Het is een klusje dat u warm houdt op een koude dag. Ga dus niet binnen bij de kachel zitten niksen!

BLAD HARKEN

Rottend blad moet u verzamelen

en op de composthoop gooien. Houd vooral het hart van vaste planten en rotsplanten vrij van blad want deze, en vooral de laatste, zijn gevoelig voor rot omdat het onder het blad langdurig vochtig blijft. Blad kunt u goed composteren, waarna het de grond weer ten goede komt. Wees voorzichtig bij het verplaatsen van een grote hoop bladeren, want er kan een egel in overwinteren.

VIJVER

Er valt weinig te doen met vijvers in deze maand, maar let op het weerbericht. Als er vissen in de vijver zitten en deze blijft lange tijd dichtgevroren, zullen de vissen doodgaan door zuurstofgebrek. Controleer de vijver elke morgen en indien hij bevroren is, smelt dan een klein stukje met behulp van een pan heet water. Zet de pan of ketel gewoon enkele seconden op het ijs waardoor het

Een dikke laag blad is funest voor het gras. Verwijder het daarom regelmatig.

zal smelten. Probeer nooit om het ijs met een hamer of stok open te breken, want hierdoor kunnen de vissen en andere dieren doodgaan en kan het vijverfolie beschadigen.

Uit voorzorg kunt u een plastic of rubber bal op de vijver laten drijven. Dit is vooral belangrijk voor vijvers met een harde zijkant van bijvoorbeeld cement of voor gevormde kunststof. De bal vangt de druk op van de ijslaag (water zet uit bij bevriezing), zodat de zijkanten worden ontzien. U kunt de bal eruit halen om lucht onder het ijs te krijgen, maar 's avonds moet hij weer terug en zult u het gat wellicht groter moeten maken als het de hele dag koud is gebleven.

Voor grote vijvers, of als u moeilijk kunt bukken, is een deels met water gevulde plastic fles met handvat een goed alternatief. U kunt een touw aan het handvat binden en dit langs de rand van de vijver vastzetten, zodat u de fles bijna zonder bukken omhoog kunt trekken.

LOOP NIET OP BEVROREN GRAS

Loop niet op bevroren gras. Doet u dit toch, dan zullen uw voetstappen na de dooi als gele vlekken op het gras zichtbaar blijven.

VERSPREID WORMENHOOPJES

Wormen zijn in dit jaargetijde al behoorlijk actief in gazons en dit is zichtbaar door de hoopjes die ze achterlaten. Deze moet u regelmatig wegvegen, omdat ze anders worden platgetrapt. Dat ziet er lelijk uit en bovendien krijgen onkruiden de kans om deze plekjes in beslag te nemen. Wormen doen echter nuttig werk en zij maken van plantenresten vruchtbare grond. Zelfs een groot gazon kan snel worden bewerkt met een flexibele bladhark, die luchtig over het gras wordt bewogen. Op kleine gazons kan een harde bezem worden gebruikt. Doe dit als het gazon droog is en de hoopjes zich gemakkelijker laten verspreiden.

VERBETER DE WATERAFVOER

Als dit nog niet in de herfst is gedaan, dan kunt u het waterdoorlatend vermogen van het gazon met een spitvork verbeteren.

Slecht doorlatende plekken in het gazon zijn gemakkelijk te herkennen omdat er lang water blijft staan dat slechts langzaam wegzakt.

Wacht tot het grasoppervlak enigszins is opgedroogd en steek dan een spitvork circa 15 cm in de grond, wiebel hem heen en weer om de gaten groter te maken. Herhaal dit met tussenruimten van 15 cm over het betreffende stuk gras.

Strooi direct hierna wat scherp zand of tuinbouwzand (geen bouwzand) of een mengsel van zand en grond over het behandelde stuk gras en veeg het met een harde bezem in de gaten. Dit bevordert de waterafvoer en voorkomt tevens dat de gaten zich te snel sluiten. Het is vervelend werk, maar zeer de moeite waard. Als u een groot

gazon hebt, kunt u een beluchtingsmachine huren om de klus te vereenvoudigen.

REPAREER KUILEN EN BULTEN

Egaliseer hobbelige gazons in deze maand als het weer mild en droog is. Kuilen waarin water

Belucht gras met een spitvork. U kunt hiervoor ook een machine huren.

blijft staan, kunnen gemakkelijk worden opgevuld. Maak eerst H-vormige sneden in het gazon met een spade of kantensteker en steek daarmee vervolgens voorzichtig onder de zode zodat de helften omgeslagen kunnen worden. Voeg grond toe aan het blootgelegde deel, druk het goed aan en rol de zode terug. Eigenlijk moet de zode nu iets hoger liggen dan de rest van het gazon, want de grond zal nog inklinken. Druk de teruggerolde zode stevig aan met de achterkant van een hark en de klus is geklaard.

Licht een stuk graszode op om kuilen en bulten te egaliseren.

Om bulten te verwijderen doet u eerst precies hetzelfde als bij kuilen, maar nu moet u wat grond weghalen om de zode te laten zakken.

LAAT DE GRASMAAIER NAKIJKEN

Breng hem nu weg want straks heeft de reparateur het veel drukker en zit u te lang zonder maaimachine. Want, geloof het of niet, ook 's winters kan het gras af en toe licht gemaaid worden. Zet de bladen op de hoogste stand om niet te kort te maaien. Maai niet als het gazon erg nat is of bevroren, dan gaat het gras kapot.

Een enkele maaibeurt in de winter laat het gazon er gezonder uitzien, want hoe minder gras u er per keer afmaait (en dit geldt ook in de zomer), hoe beter het is voor de grasplantjes. Vergeet niet om uw snoeischaar en kantenknipper met de maaimachine weg te brengen voor een vakkundige slijpbeurt.

GEEF PLANTEN IN POTTEN WATER

Vooral planten die tegen de gevel staan hebben water nodig, omdat de regen wordt tegengehouden door het overstekende dak. Het is verbazingwekkend hoe droog de planten op zo'n plek kunnen worden.

BESCHERM HEESTERS IN POTTEN

Het ligt niet aan de winterhardheid van de plant, maar aan het feit dat de wortels zich boven de grond bevinden en sneller kunnen bevriezen. Er zijn verschillende manieren om potplanten te beschermen. Pak de bakken bijvoorbeeld in met noppenfolie of jute. Extra bescherming geeft om de bak gebonden stro of blad met daaromheen noppenfolie of jute. Door potten in groepen te plaatsen hebben ze ook minder last van vorst.

Als u genoeg ruimte hebt, kunt u de planten bij slecht weer naar binnen halen. Zelfs een koude kas, of een schuurtje met ramen is

Pak potten in met jute of noppenfolie en bescherm de planten zo tegen het koude weer.

al voldoende bij niet te strenge vorst. Ook hier kunt u voor de zekerheid de potten nog inpakken.

Denk eraan dat lege potten die voor de sier in de tuin staan, vooral geglazuurde of oude terracotta potten, ook gevoelig zijn voor vorst en kunnen barsten.

BOMEN, HEESTERS & KLIMPLANTEN

MAAK EEN WINDKERING

Om pas geplante bomen en heesters, vooral groenblijvende, te beschermen tegen windschade moet u een vorm van beschutting aanbrengen. Deze kan bestaan uit jute, speciaal schermmateriaal, vliesdoek, noppenfolie of sterk plastic dat zorgvuldig wordt vastgebonden aan een constructie rond de plant. Voor betere bescherming kan wat stro binnen de constructie worden aangebracht, maar zorg ervoor dat lucht kan circuleren en licht kan binnendringen; dat geldt vooral voor groenblijvende planten.

CONTROLEER BOOMBANDEN EN PALEN

Jonge bomen en heesters die door harde wind heen en weer worden geschud, houden het niet lang uit. Het is dus heel belangrijk om

boombanden en palen regelmatig te controleren. Als bomen en planten losjes worden geplant, ontstaat een holte aan de basis van de hoofdstam door de heen en weer gaande beweging. Hierin kan water blijven staan waardoor de plant gaat rotten.

Boombanden moeten stevig zitten, maar niet zo strak dat de plant niet kan groeien. Controleer

Controleer boompalen en banden, vooral die van jonge bomen.

ze regelmatig en maak ze wat lossler als ze te strak zitten.

VERPLANT BLAD- VERLIEZENDE BOMEN EN HEESTERS

Ook al vinden we onszelf een hele vakman, iedereen kan fouten maken bij het kiezen van een plaats voor planten. Nu kunt u bladverliezende bomen en heesters nog verplanten als ze op de verkeerde plek staan, of te groot zijn geworden. Wellicht heeft u hulp nodig als het grote planten betreft, want u moet zo veel mogelijk van de wortelkluif en aanhangende grond meenemen om de plant goed te laten doorgroeien.

PLANT BOMEN EN HEESTERS MET KALE WORTELS

Zorg ervoor dat bij het planten de wortels tegen de wind en zon beschermd worden, zodat ze niet uitdrogen. Leg er een stuk plastic of een schep grond overheen. Druk na het planten de grond

Trap na het planten de grond voorzichtig aan met de hak van de schoen om te voorkomen dat de grond te veel inklinkt. Voeg indien nodig meer grond toe.

rondom stevig, maar voorzichtig aan, maar niet te sterk zodat de grond niet te veel inklinkt.

Als de grond bevroren is of te nat kunt u de planten tijdelijk opkuilen in een hoekje van de tuin. Graaf een geul waar de wortels in passen en bedek de wortels met grond die u licht aantrapt. Op deze manier kunnen de planten geruime tijd overleven.

Indien de grond te hard bevroren is om planten op te kuilen, zet ze dan met de wortels in jute